СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 222. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, середа, 24-го вересня 1947. No. 222. JERSEY CITY and NEW YORK, Wednesday, September 24, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ХАРЧОВА КОМІСІЯ ЗА ЗНИЖЕННЯ ЕКСПОРТУ ЗБІЖЖЯ

Вашингтон, 22 вересня. — Президентська Харчова Комісія осягнула порозуміння щодо експорту харчів до кінця 1947 р. Рішення комісії є одноголосне після того, як секретар стейту Маршал, секретар рільництва Андерсон і секретар торгівлі Гариман вирівнали різниці в поглядах і предявили президентові спільне рішення. Нема докищо урядової оповістки, кільки збіжжя можна буде вивезти з Америки до кінця року, одначе є здогад, що екпорт буде обмежений на 100,000,000 бушлів і дійде до висоти 450,000,000 бушлів. Цей звіт має перестудіювати президент і видати своє рішення за кілька днів.

СУДЕЙСЬКА ЛАВА ПРОСЛІДЖУЄ ВИСОКІ КОШТИ ХАРЧІВ.

Шікаго. — На домагання департаменту справедливости федеральний окружний суд зарядив слідство над причинами високих цін харчових продуктів на підставі закону проти тростів. Слідство буде ведене великою судейською лавою, до якої покликано 15 жінок і 8 мужчин.

Переслухання в Ню Йорку.

Конгресова підкомісія переслухувала сім годин представників консументів, робітничих організацій та бизнесовців над питанням, чи треба поновно завести контролю над цінами харчових продуктів. З рамени спільної комісії конгресу беруть участь у переслуханні три конгресмени й три сенатори. Деякі свідки дуже гостро висловлювалися про неоправдану підвишку цін, а майже всі домагалися скликання надзвичайної сесії конгресу для зарадження безупинній підвишці.

Ціни падуть, одначе ще зависокі.

Мясо, масло, яйця й деякі інші життєві продукти почали падати в ціні у гуртівних складах у Ню Йорку, одначе хазяїни не завважали важніших змін в дрібнім продажу. Вони дальше стримуються від купування мяса, щоб довести до дальшої знижки. Міацевий комісар торгів Шулц висловив погляд, що вже незабаром знижуть ціни мясарі й власники дрібних харчових крамниць.

Волес твердить, що нашою крізою є харчова кріза.

Бостон. — Генрі Волес у промові на конвенції юнії електротехнічних робітників висловив погляд, що нашою крізою не є кріза Греції, а кріза харчова. Він видвигнув домагання скликати конгрес і ухвалити пайкування й контролю цін. При цій нагоді він гостро заатакував президента Трумана за його закордонну й домашню політику, яка, на його думку є контрольована з Вол Стріту.

ПОХОВАЛИ ЛЯҐВАРДІЮ.

Ню Йорк, 22 вересня. — Бувшого посадника міста й ненерального директора УНРРА Фіореллю Ля Ґвардію похоронили з протестанської епископальної катедри св. Івана при здвизі приблизно 10,000 людей і великого числа знатті з різних верств громадянства. Були теж представники закордонних держав. Ля Ґвардія помер у сні в суботу 19 вересня, знеможений недугою рака. Великі щоденники помістили обемисті статті з нагоди його смерти, й докладні описі похорону.

ЕВХАРИСТИЧНИЙ КОНГРЕС В БОФАЛО.

Бофало, Н. Й., 22 вересня. — З нагоди святкування століття римо-катол. дієцезії в Бофало відбувається тут американський Еврахирстичний Конгрес. При отворенні взяло участь 70,000 вірних і три кардинали. З кардиналів прибули такі: Франсис Спелман з Ню Йорку, Хуан Ґальберто з Ліма, в Перу і Карльо Кармельо де Васконсельос з Сав Павльо, в Бразилії. Інші кардинали, а це з Америки й Канади, мають прибути пізніше. Разом надіються участи 7 кардиналів, 65 архіепископів і епископів та кількасот монсіоньорів.

ВИНСОН ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ТОТАЛІТАРИЗМОМ.

Клівленд, Огайо. — Головний суддя Верховного Суду Фред М. Винсон виголосив промову на зїзді Американського Товариства Адвокатів з осторогою перед тоталітарними режімами. Він звернув увагу на замішання понять у відношенні людини до держави. Згідно з намірами тоталітаристів, „людина є лише автоматом, неспосібним до укладання життя на підставі своеї волі, позбавлена людської гідности й така, що підлягає матеріялістичним спонукам та нерозумним пристрастям". Така людина, очевидно, не надається до самоврядування, твердив Винсон.

ЛІВІ ЕЛЕМЕНТИ ПРОТИ РУТЕРА.

Дітройт. — Більшість Екзекутивної Ради Юнайтед Отомобил Воркерс, складена з радикальних елементів, почала боротьбу проти предсідника цеї юнії Волтера П. Рутера, закидаючи йому зраду довіря й прихильність до нового робітничого закону Тефта-Гартлія. Цю боротьбу вважають за заповідь передвиборчої кампанії.

Літак-автомат перелетів з Америки до Англії в десятьох годинах

Вашингтон, 22. вересня. — Літак „Скайместер" марки Доглес С-54, знадоблений механічсим мозком, як це буває з іншими „роботами", перелетів понад океан впродовж 10 годин і 15 мінут на просторі 2,400 миль. Скайместер це единий літак цього роду в світі. Він вилетів з майдану Стівенвил у Новій Фунляндії в 5 годині ввечір в понеділок, 21. вересня, відбув подорож під штучною кермою з майдану при допомозі делікатних інструментів і осів на летунськім майдані в Брайс Нортон, 40 миль на захід від Лондону, в Англії, у вівторок ранком. Скайместер мав з собою 3,700 галонів топлива. Хоч літак є автоматичний, то на ньому їхав як пілот полк. Джеймс М. Джілеспай з Вилмингтон, Огайо, щоб бути готовим зарадити якійсь недостачі, одначе не було потреби. На літаку находилося разом 14 осіб залоги і спостерігачів. Два кораблі, уставлені на морю заздалегідь, подавали, мабуть при допомозі радієвих лучів, інформації Скайместерові про географічне положення. Літак осів на землю без найменшої невдачі і без ніякої допомоги від залоги. — Знавці застановляються над можливістю навантаження такого літака бомбами і вислання його в далекі світи до призначеної цілі. Новий осяг вважають за важливий поступ у винаходах для „війни за потисненням ґузика".

АМЕРИКА ДАЄ ГОСТРУ ВІДПОВІДЬ АЛЬБАНІЇ.

Вашингтон. — Департамент стейту дав гостру відповідь Альбанії на закид, наче б то деякі тамошні саботажники були платні американським урядом. „Видумка таких закидів це сумний вияв невдячности збоку теперішньої альбанської влади", сказано в формальній оповістці, висланій до преси. — Обжалування проти Америки вийшло з цього, що до Альбанії поїхала в 1945 р. на доручення з Вашингтону політична місія, яка мала прослідити можливості навязання дипломатичних зносин між Злученими Державами й Альбанією. Місія перевела розмови з деякими людьми в Альбанії, а тепер тамошній уряд поставив тих людей під суд як саботажників. — Про невдячність згадує комунікат тому, що це президент Вилсон перепер незалежність Альбанії на мировій конференції в Парижі в 1939 р.

Совєтська політика загрожує мирові

ПРЕДСТАВНИК БРИТАНІЇ В О.Д. ОСТЕРІГАЄ СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ І ПІДДЕРЖУЄ МАРШАЛА.

Лейк Соксес, Н. Й., 22. вересня. — На сьогоднішній сесії Генеральної Асамблеї О.Д. забрав слово, як останній з „великої чвірки", представник Великої Британії, державний міністер Гектор МкНіл, відповідаючи насамперед на виступ совєтського представника, А. Вишинського:

„Якщо совєтський уряд вважає — говорив представник Британії — що його воля має переважати в усіх обставинах, якщо він вважає, що його могутність має бути поширена в усіх ділянках, якщо він думає, що кожночасно мусить бути прийняте його означення міжнародного положення, то я говорю без кваліфікацій, що в такому випадку не тільки Організація Обєднаних Держав буде розбита, але буде зломаний і знищений теж нестійкий світовий мир, приносячи нам усім ці далекойдучі жахливі наслідки, на які іншого дня звернув нам увагу п. Вишинський". З дальших тверджень британського представника виходило цілком виразно, що власне Совєтський Союз є в міжнародному житті тою „чорною вівцею", яка стоїть на перешкоді до остаточного впорядкування та замирення світу. МкНіл ще виразніше, ніж ген. Маршал пригадав ті всі драчки, які Совєтський Союз вже після війни мав зі Злученими Державами Америки, Великою Британією, Китаєм, Грецією, Італією, Мадяршиною, Іраном, Туреччиною та іншими країнами. Він заявив: „Якщо історія може бути учителькою, то це рішучо неправдоподібно, щоби Совєтський Союз міг мати всю правду та всю мудрість в дебатах та розвязках, які він пропонує".

Виступ Вишинського — безвідповідальна пропаганда.

Виступ Вишинського в Асамблеї минулого тижня з обвинуваченнями проти американських „підпалювачів війни" та американської „реакції", британський представник назвав „безвідповідальною пропагондою", завданням якої є власне те, що закидується іншим. Г. МкНіл пункт за пунктом виказував дотеперішню підривну роботу Совєтського Союзу в О.Д., головно як іде про надуживання права „вета", про совєтське становище в справі контролі атомової енергії та в усіх інших справах.

Порозуміння в О.Д. та „код поведінки" — передумовою миру.

Вдержання ООД британський представник вважає одною з головних передумов міжнародного порозуміння і тим самим світового миру. Проте, цю міжнародну організацію можна вдержати тільки визнаючи прінціп, що кожна нація не має монополю на правду і якщо кожна нація буде готова погодитися та прийняти пропозиції інших, щоб могли бути прийняті теж її пропозиції. В тій цілі необхідно всім прийняти відповідний міжнародний „код поведінки", що його досі Совєтський Союз не визнає та ігнорує. Як дальшу „передумову миру" МкНіл назвав теж необхідність відповідного порозуміння народів внутрі їх державних кордонів, з допущенням закордонних журналістів та міжнародних організацій включно. Британський представник рішучо опрокидував совєтські твердження про політичні цілі американської допомогової акції, зокрема Пляну Маршала, піддержуючи відповідно теж американські пропозиції, видвигнені в О.Д. секретаром стейту, ген. Маршалом.

Британія між Америкою і Совєтами.

Незважаючи на гострі виступи британського представника проти практик совєтської дипломатії та совєтського становища в міжнародному житті з одного боку й піддержки американської пропаганди з другого, в дипломатичних колах коментують виступ МкНіля як „половичний" між Злученими Державами і Совєтським Союзом, не займаючи невідкличного становища ні по одній ні по другій стороні в конфлікті між цими потугами.

МАНУЇЛЬСЬКИЙ ПІДТЯГАЄ ЗА ВИШИНСЬКИМ.

Лейк Соксес, Н. Й., 22. вересня. — На сьогоднішній сесії Загального Зібрання О.Д. промовляли теж совєтські сателіти, Дмитро Мануїльський від імені Совєтської України та Станоє Сіміч від Югославії, підтягаючи здорово за своїм паном з Москви, Вишинським. Мануїльський говорив і зі „свого" боку про американських „підпалювачів війни", куди зарахував теж намагання всіх несовєтських країн послабити силу великодержавного права „вета" в Раді Безпеки. Згадав теж про справу Греції та американську політику в середземноморському просторі, яку вважає підготовкою американських военних баз проти Совєтського Союзу, атакуючи вкінці пропозицію Маршала про створення „Малої Асамблеї", що дбала б про мир і безпеку в О.Д. В дусі „підпалювачів війни" була виголошена теж промова югославського „представника".

МОЛЬШЕВИКИ ПИШУТЬ ПРО „ПАНІКУ" В АМЕРИЦІ.

Москва, 22. вересня (АП). — Совєтська преса, коментуючи сьогодні останні виступи представників поодиноких країн в Асамблеї О.Д. в Ню Йорку, твердить, що промова совєтського представника, А. Вишинського, викликала „паніку" серед „американської реакції" та зробила „враження вибуху бомби", головно те, що Вишинський назвав по імені „підпалювачів війни". В дальшому большевицькі кореспонденти інформують своїх читачів, мовляв Вишинський своїм виступом вирвав Америці ініціятиву в О.Д.

ПОВІСИЛИ МИКОЛУ ПЕТКОВА

Софія, Болгарія, 23 вересня. — Сьогодні тут виконано вирок смерти і повішено провідника опозиційної до теперішнього комуністичного режіму Аграрної партії, Миколу Петкова. Петкова засуджено на смерть 16 серпня, закидуючи йому „змову проти республики". Верховний Апеляційний Суд вирок потвердив, а тимчасовий президент не скористав з права ласки. Петкова повісили, не зважаючи на всі протести британського й американського уряду, включно з американським апелем безпосередньо до Сталіна.

В ПАРИЖІ ЗАКІНЧЕНО КОНФЕРЕНЦІЮ В СПРАВІ ПЛЯНУ МАРШАЛА

Париж, 22 вересня. — Сьогодні в приявності міністрів закордонних справ Великої Британії, Італії та діючого міністра Франції закінчено тут конференцію 16 західно-европейських країн в справі спільної відбудови при американській допомозі згідно з Пляном Маршала. У висліді конференції приготовано й підписано звідомлення для американського конгресу, яке вже вислано окремим післанцем британського короля до Вашингтону. В звідомленні визначується потребу американської допомоги для Европи у висоті 19,330,000,000 долярів до 1951 року та взивається до приспішення цеї допомоги ще в цьому році, вказуючи на небезпеку не тільки економічної катастрофи, але й політичних революцій, якщоб ця допомога своечасно не наспіла.

ПЕРЕД ВАЖЛИВИМИ РІШЕННЯМИ В ІТАЛІЇ.

Рим, 22 вересня. — В найблищу суботу італійський парлямент розглядатиме пропозицію лівого відламу соціялістів про заяву недовіря теперішньому італійському урядові премієра де Ґаспері. Якщоб цю резолюцію ухвалено, доручення створити новий уряд дістали б згідно з італійським законом — ліві соціялісти, що означало б переломові зміни в країні. В міжчасі 60,000 сільсько-господарських робітників в околицях Риму почали сьогодні страйк, коротко після того, як його закінчили біля 1,000,000 робітників в північній Італії.

30-го ВЕРЕСНЯ ПОЧНУТЬСЯ НАРАДИ В СПРАВІ ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛОНІЙ.

Лондон, 22 вересня. — Дня 30 вересня тут має початися конференція представників Великої Британії, ЗДА, Совсоюзу і Франції, яка мала б вирішити дальшу долю італійських колоній. Вже вислано запрошення до урядів згаданих країн, хоча ще не від усіх одержано відповідь.

ЩЕ ОДНА „ЗМОВА" В СЛОВАЧЧИНІ.

Братислава, Чехословаччина, 22 вересня. — Кароль Смітке, заступник президента словацької ради міністрів, сьогодні повідомив, що в Словаччині розкрито ще одну „змову" проти уряду. Він заявив, що нова змова була ще більше серіозна і небезпечна, ніж перша, але не подав жодних подробиць.

ЮГОСЛАВИ СХОПИЛИ ТРЬОХ АМЕРИКАНЦІВ.

Тріест, 23 вересня (АП). — Вчера післяполудня югославська прикордонна сторожа в Тріесті змусила одного американського старшину й двох вояків, виміривши в них дула крісів, перейти до югославського посту і опісля їх відпроваджено під сторожею до югославської місцевости Горіяно. Американське військове домагання негайного звільнення трьох схоплених залишилося без відповіді.

ПОЛЯКИ ВІДКИДАЮТЬ АМЕРИКАНСЬКЕ ЗАПЕРЕЧЕННЯ.

Варшава, 22 вересня. Польський уряд відкинув сьогодні американське заперечення будьякого звязку місцевої американської амбасади з польським визвольним рухом, що його польський уряд намагався „доказати" в недавному судовому процесі в Кракові. Речник уряду заявив, що скоро відбудеться ще один процес, який кине більше „світла" на цю справу.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОТИ ГАРАНТІЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ АВСТРІЇ.

Відень, 22 вересня. — Тут продовжує свої наради Комісія заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, завданням якої є підготовити мировий договір з Австрією. Совєтський представник сьогодні виступив проти вписання в проєкт мирового договору клявзулі, яка гарантувала б незалежність Австрії не тільки від Німеччини, але й від інших країн.

СОВЄТСЬКІ ДОМАГАННЯ В ІРАНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

Тегеран, Іран, 22 вересня. — Іранський премієр сьогодні заявив, що після закінчення теперішніх дебат, правдоподібно вже в наступному тижні, він предложить парляментові звідомлення про совєтсько-іранські розмови в справі нафтових концесій. В заяві підкреслено слово „звідомлення" (а не „договір"), аби не було „непорозумінь".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Загранцею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ВИЗОВ АМЕРИКАНЦЯМ"

Стаття Генрі Л. Стимсона п. н. „Визов Американцям", яка появилася в журналі „Форейн Аферс Мегезин", звернула на себе загальну увагу з двох причин. Поперше вона обговорює такі важні питання як атомова енергія, відношення до Росії та мир у світі. Подруге її написала людина, яка скінчила 80 років життя, з чого 40 років провела в державній службі та на важних громадських становищах. Через це й коментують цю статтю на різні лади, а навіть уважають її свого роду „відповіддю" американців на провокаційну поведінку кремлівської влади зглядом мировних намагань Злучених Держав. Самого Стимсона, який займав, між іншим, такі становища, як уряди секретаря війни та секретаря стейту, поважають обидві головні партії, тому і його голос не беруть за голос якоїсь одної партії, ні теж партійної людини (він уважає навіть Волеса своїм приятелем!), але за такий, під який може підписати себе кожний американець.

Під „визовом", про який пише Стимсон, треба розуміти визов, кинений американцям комунізмом і Кремлем. Стимсон підкреслює, що не зважаючи на всі заходи з боку Америки, щоби затіснити приязнь з Росією, навіть уже за Рузвелта відносини зі Советами стали погіршатись. При кінці життя Рузвелта, пише Стимсон, Совети повзяли зглядом Злучених Держав „обструкційний і неприязний курс", який далі продовжується, а навіть загострюється, хоч ясне, що Совети на цьому не можуть нічого зискати, а тільки можуть тратити. Це, розуміє Стимсон, оперте головно на переконанню Советів, що всі-некомуністичні системи мусять скоро провалитись, а тим самим, що провалиться теж і капіталістична Америка.

„Визовом" вважає Стимсон теж і завдання Америки не стояти осторонь світових подій, але змагати до цього, щоб усюди в світі запанували добробут і свобода. До цього, пише Стимсон, Америка повинна б змагати навіть і тоді, коли б на світі не було ніякого Совєтського Союзу і ні одного комуніста. Здійсняти це завдання треба негайним ратуванням Західної Европи від нужди та закріпляти там демократію. Доконавши цього в Західній Европі, Злучені Держави Америки докажуть Советам, що в демократичній державі можуть бути і свобода і добробут. Таке, пише він, подіяє на совєтський провід, який є реалістичний і завжди рахується з фактами. Стимсон дораджує не погрожувати Советам „твердою рукою" і далі переконувати їх, що ми не маємо ніяких імперіалістичних замірів, та що не-агресивна Росія не має чого боятись. Він дораджує теж і не довіряти Советам так безкритично, як це робить Волес, а теж дати їм до зрозуміння, що Західній не-комуністичний Світ вдержиться й устабілізується політично й економічно. Це є його „середня дорога" і він радить її придержуватись.

Шлях, який вказує Симпсон, відповідає духові американців. Та чи він здійснимий, це друга справа. Нам здається, що ні. Він ділить один світ на два, західній на волі, а другий в неволі, пробуючи здержати тільки поширення неволі. Це ніяка потіха для поневолених.

Союз ідей, праці та інтересів

Справді гордістю сповнюється душа та надією і вірою наливається серце, читаючи історію Українського Народного Союзу. Це бо не фантазії і не „побожні міркування", але наявні і тверді факти доказують життєздатність українського народу, творчу снагу українського ума й українських рук та шляхетність українських почувань.

Переглядаючи розвиток Українського Народного Союзу, в ньому наче в чистому дзеркалі бачимо незрівняну творчість української душі та непереможну силу української зорганізованости. Від першої конвенції в травні 1894 року до сьогодні, Український Народний Союз зріс з 439 членів і 220.35 долярів майна в могутню організацію, що начислює сьогодні 47,000 членів і має майже 10 мільйонів долярів майна. За цей час Союз виплатив 8,500,000 долярів запомоги тисячам вдів і сиріт, що залишилися після смерти його членів. Тільки від 1934 року виплачено 750,000 долярів дивіденди своїм членам. Понад 800,000 долярів видано на розвиток української культури, на поміч різним українським установам, на видання книжок, на поміч визвольним змаганням України, на стипендії і т. п. в „Старому Краю" та в Америці. Це виключно з каси Союзу, бо це, що видано за ініціятивою, посередництвом і організацією Союзу, далеко перевищує цю суму. Пресовий орган Союзу „Свобода" вже 54 роки є невідступним другом, порадником та джерелом інформацій американських українців та дзеркалом їх життя і творчости.

Це тільки деякі загальні числа, подані тільки для характеристики, а не оцінки Союзу. Бо тої праці, яку зробив Український Народний Союз для американських українців, для допомоги „Старому Краєві" і для української справи взагалі, не зміряти, ані часом, ані кількістю членів ані долярами. Є небагато подій в житті американських українців, які безпосередньо, чи посередньо не були б звязані з Українським Народним Союзом та його членами. Не має теж багато в загальному українському житті, подій сумних і радісних, на які УНС відповідно не рареагував би і завжди з тою самою ціллю: допомогти. Власне тому Український Народний Союз розвинувся в найбільшу українську організацію, і не тільки в Америці, яка кількістю зорганізованих членів, своїм майном та своєю роботою не має собі рівних. Український Народний Союз став справді союзом українських ідей, української праці та українських інтересів. В цьому то й його сила.

Минулого місяця Союз проголосив кампанію за збільшення кількости його членів до 50,000. Кожному відділови визначено відповідний контингент придбання нових членів і теж визначено відповідні нагороди за їх придбання. В цій кампанії, як і в цілій побудові та праці Союзу, знову віддзеркалюється той сам власне союз ідей, праці та інтересів. Кампанія продовжується й її треба ще більше розгорнути й не задовольнятися тільки визначеним контингентом, але робити всі заходи та доклади всіх зусиль, щоби справді всіх українців на американській землі обєднати в цей союз ідей, праці та інтересів.

Навряд чи можна б ще найти кращу форму „спільної мови" для всіх українців, як її дає Український Народний Союз. Всі, старі і молоді, католики і православні, дослівно всі, без різниці на свій вік, на своє територіяльне походження, на своє віровизнання, чи політично-партійні переконання, всі як один, обєднані ідеєю спільної праці для спільних інтересів йдуть дружньо вперед, рамя об рамя. Український Народний Союз — це українська громадська організація в найширшому розумінні того слова. Кожний член, без огляду на те, хто він і який він, має рівні права і однакове право голосу в усіх справах. Про все рішають виключно самі члени, чи то безпосередньо на зборах своїх відділів, чи то за посередництвом своїх делегатів на конвенціях, чи вибраним ними головним урядом. Кожне рішення може бути видане і обдержане тільки на підставі найширшої демократії, іменно на підставі більшости. Кожночасна меншість зі самозрозумілістю підпорядковується кожночасній більшості, бо всіх обєднує спільна ідея спільної праці для спільних інтересів, моральних і матеріяльних.

Завдання теперішньої кампанії Союзу є подвійне: скріпити його не тільки чисельно і тим самим матеріяльно, але скріпити його теж морально. Діло в тому, що на американському континенті опинилось вже чимало української „свіжої крови", з приїздом кількох сотень нових імігрантів. Український Народний Союз дає найкращу нагоду проявитися цій свіжій крові, дає новим імігрантам найкращу можливість голосу та впливу на загальне українське громадське життя в Америці. Приймаючи їх в свої ряди, Український Народний Союз дає їм найкраще й найширше право американсько - українського громадянства, робить їх співвласниками всіх дотеперішних матеріяльних і моральних надбань американських українців та дає їм рівне для всіх право рішати й формувати дальше наше громадське життя. Не згадуючи вже за ті безпосередні особисті користі, що їх має кожний член Українського Народного Союзу.

Справа протикомуністичних заяв в юніях

Новий робітничий закон Тефта-Гартлія має деякі допікульні постанови, складені, між іншим, підо впливом теперішнього проти - большевицького настрою. До таких постанов, на які негодують, належить між ін. параграф, в якому сказано, що юнійні урядовці мають кожного року прислати до Краєвої Ради Робітничих Відносин заяву, що вони не є комуністами.

Коли новий закон увійшов в життя з кінцем серпня б. р., то ді правний дорадник Краєвої Ради, Роберт А. Денгам, видав рішення, що такі заяви мають підписати не лише урядовці юній, але й вищих організацій, створених самими юніями, тобто в першу чергу Американської Федерації Праці й Конгресу Індустріяльних Організацій. Негайно після появи такого рішення почався рух, як серед юній, так і між урядовцями згаданих краєвих організацій, щоб не підписувати таких заяв. Це можна допустити тому, що закон не накладає примусу, лише каже, що як хто йому не повинується, то не має права користати з добродійств закону. Найважнішим добродійством закону є урядове посередництво для наладнування спорів між працедавцями й юніями і допомога при юнійних голосуваннях. Рішення видане Денгамом, відмовляє всім юніям права користуватися новим законом, якщо впродовж 20 днів від видання рішення не пришлють своїх протикомуністичних заяв урядовці краєвих організацій, в яких обєднуються юнії з їхніми відділами.

Очевидно, що така постанова накладає свого роду кару на зовсім льояльні юнії за те, що матірна організація не повинується рішенню Денгама. Послідовно, багато юній почало негодувати на матірні організації і тому здолу пішов натиск, щоб урядовці краєвих організацій підписували негайно заяви.

Недавно відбулося в Шікаго річне засідання екзекутивної ради Американської Федерації Праці і там мало запасти рішення в справі підписування заяв. Предсідник А. Ф. П., Вилліям Грін, ще перед засіданням заявив, що його організація повинується рішенню Денгама, одначе під час засідання спротивився цьому місто предсідник Джан Л. Луїс і екзекутивна рада винесла постанову, що б не підписувати заяв. Така ухвала дала притоку деяким підчиненим юніям також спротивитися домаганню Денгама, а друга матірна організація, тобто Конгрес Індустріяльних Організацій ще більше піднесла голову, ніж це було досі, бо там, як кажуть, є кілька головних урядників, які ніби потайки належать до Комуністичної Партії.

Мабуть рішуча постава А. Ф. П. спонукала сенатора Роберта А. Тефта забрати в цій справі слово. Тефт це не лише співавтор згаданого робітничого закону, але теж і можливий кандидат на президента Злучених Держав з рамени Републиканської Партії. Він тепер обїздить західні стейти, щоб найти прихильників для себе, заки ще зійдеться републиканська конвенція в наступному році. На західному побережжі повно комуністів, які мають вплив на юнії. Отже мабуть для злагодження вістря нового закону проти напів збольшевичених юній Тефт пояснив постанову про підписування заяв з відпеканням комунізму в такий спосіб, що сказав, що рішення Денгама помилкове, бо закон не вимагає підписування заяв від урядників юнійних союзів, які повстають з юній, а лише вимагає такої заяви від самих юній чи радше юнійних урядників.

Авторитетні вияснення Тефта зробило своє. Адвокат А. Ф. П. Джозеф А. Падвей явився негайно на засіданні Краєвої Ради Робітничих Відносин і зажадав відложити виконання рішення Денгама на 20 днів, щоб у тому часі можна було наладнати такі спори, які вже були внесені до Краєвої Ради. Члени Краєвої Ради не дали відповіді на таке жадання, одначе треба надіятися, що вони щось зроблять.

Правний дорадник другої краєвої робітничої організації, тобто Конгресу Індустріяльних Організацій, Лі Пресмен, виявив намір віднестися до суду з цією справою наділь заки ще мине перших 20 днів, в яким то часі юнійні урядовці мають прислати до Краєвої Ради свої заяви.

Яка є звичайна процедура в такій справі? На підставі загальних правил треба б підождати 20 днів від часу видання рішення Денгама, бо щойно по 20 днях Краєва Рада відкине різні прохання юній за посередництво в спорах, які вже наспіли до неї давніше і над якими вже почалася акція, або мала початися, але її тепер припинено тому, що краєві організації не підписали зречення. Коли Краєва Рада відкине прохання, тоді щойно можна буде внести до суду чи до судів прохання, щоб суд застановив ділання закону з таких-то й таких причин. Суд може зміщія відкинути прохання, або може назначити реченець на переслухання сторін, тобто якоїсь юнії і представника Краєвої Ради. З огляду на заяву сен. Тефта, можна надіятися, що суд прихилиться до прохання юній і видасть рішення застановити рішення Денгама, доки цеї справи засадничо не вирішить Верховний Суд.

Одначе не є виключене, що сама Краєва Рада Робітничих Відносин, побачивши, що нема потреби так гостро ставити справу, змінить рішення правного дорадника Денгама і ствердить, що вистарчальним буде, коли лише юнійні урядники пришлють заяви з відреченням комунізму. Це було б простіше і осягнуло б тусаму ціль, бо урядниками в матірних організаціях є звичайно урядники юній. Отже вони можуть підписати таку заяву в юніях і тоді не треба робити подвійної роботи.

Чимало нових українських імігрантів вже є членами УНС. Треба сподіватись, що під час цеї кампанії всі нові імігранти скористають з цеї нагоди, щоб стати під кожним оглядом повноправними і повновартісними членами американсько-української спільноти, приступаючи до союзу ідей, праці та інтересів, до Українського Народного Союзу.

Політика на весело

БЕНДЕРЕВЦІ ЧИ БАНДЕРІВЦІ?

Теперішня господарська скрута й матеріяльні недостачі сполучені з нею не настроюють людини до веселости й сміху. Не знаю, як тепер у практиці виявляється у вас стеоретипна заохота в роді "keep smiling", але на всякий випадок під тим оглядом кращу службу сповнить добрий допис. І я хочу вам такого „доброго „віца" пустити з Австрії.

Під датою 4. вересня ц. р. подає тирольська „незалежна австрійська народня газета", як стоїть у підзаголовку, а в заголовку „Тирольська Щоденна Газета" (Tiroler Tageszeitung) таку кореспонденцію з Відня за Агенцією Ройтера.

„Перші т. зв. „Бендерівці" (певно „Бандерівці") з банди, що складається з колишніх німецьких, СС-вояків, з російських дезертирів і протикомуністичних поляків, вдерлися в середу в полосі Гмінду й Містельбаху через австрійсько-чехословацький кордон. Граничні австрійські поліцисти, що відкрили пальбу, були ранені. Як подають віденські круги, чехословацький уряд не виявив ніяких зусиль, щоб перешкодити бандитам у переході границі.

„Означення „Бендерівці" походить від імени малярського провідника націоналістів Бендери, що в 1937 р. замордував польського міністра на приказ німців. Після приходу німців у Польщу доручено (ким? автор) Бендері організацію групи українських націоналістів у частині Польщі занятій росіянами. Арештований російською поліцією, був він звільнений перед німецьким приходом у Росію й настановлений на політичного провідника українців. Коли на Україні появилися летючки з образком Бендеря з написсю „Це наш Гітлер", — Бендеру закликали до Німеччини. Відти він уже ніколи не повернув. В переконанні, що Бендеру німці зглядили, почали українські націоналісти підпільну боротьбу проти німців, а згодом вони співпрацювали з польськими партизанами. Коли пізніше почався російський похід через Польщу, Бендерівці спрямували свою боротьбу також проти червоної армії тому, що росіяни перешкодили їхній меті — відбудови абсолютної незалежної вільної України як власної держави".

Може так „докладна" вістка не кожного розвеселить, але українця, особливо після доброго обіду, певно щиро зарегочеться. А в теперішніх часах так важко за щирий усміх...

(Докінчення на 3 стор.).

СТЕПАН ЛЮБОМИРСЬКИЙ

ФРАГМЕНТ

4)

— Командування приїхало... Принев, ви останете тут, Ванька підеш зо мною... — хотів ще щось досказати, не зробив цього одначе і вийшов. Веснянкуватий штовхнув Принева від сала.

— Іді ти, я єщо не жрал, брат.

Пренев не зробив з цього ніякої квестії і пішов слідом за першим. По хвилині вже на вулиці чути було гнівні голоси командування, гострі слова звіту лейтнанта і все це поволі затихло, серед хат. Десь колись пакали ще постріли під селом. У село входили совєтські підкріплення...

Лінка поволі залишала матері всю ініціятиву і роботу. Вона помимо всього остраху зрозуміла вагу ситуації. Степан ранений, адже сліпий зрозумів би, в чому справа. Не було що скривати і крутити, це було б більш, як смішне. Тому, коли мати привертала зімлілого з виснаження сина до свідомости, Лінка вже стояла перед ворожим старшиною, бліда, але спокійна.

В її очах сперщу притаїлось тихе питання:

— Нікого більше тут нема?... А де?...

Серед громади веснянок блиснули зрозумінням очі. Другого шукає, тамтого, ге, ге; не найде його тепер. Поволі на уста ворога вийшов певний себе усміх. Не по салу він тут остав.

Лінка безсило опустила руки. Ще мала надію... А його нема. Тільки цей, веснянкуватий москалик... І до нього говорити, його прохати?...

А говорити треба було. Найвищий час був на те.

— Ви знаєте... ви бачили... Це мій одинокий брат... Ранений, але він не воював проти вас... Його ранено припадково...

Дивувалась в цю ж мить, що на обличчі серед веснянок не видно ніяких змін. Адже вона призналa, що брат ранений, а проте москаль не реймався цим зовсім. Так, якби його не брала злість, що повстанець вояв проти нього...

— Я всьо знаю харашо... — усміхався дальше.

Лінка відчула змучення. Проте, держалась мужньо.

— Він ранений... хто зна, чи не смертельно... Залишіть його нам... Моя мати померла б з журби... — глянула на веснянки і вони поволі двоїлись і троїлись в її очах.

А він все усміхався. Що йому це обходило? Один більше, один менше? Ах, в такій малині навіть не пізнати. Але... — Я відєл всьо... і ніщево, панімаєте?...

Веснянки заскакали перед Лінчиними очима дивним круженням. Вона зрозуміла, про що була мова... Зблідла мідно. Як не зрозуміти, коли вона так добре знала це життя, цю війну і її дивні закони, чи радше беззаконня... Ох, скільки нарозказувались про це товаришки, і повстанці, і товариші у школі... Скільки цього було і яке воно було просте та яке страшне...

Він відкашельнув злегка. Понад її рамена глянув на лежачу постать.

— Он бандіт... ви понімаете.

Помагав їй перемогти себе. Нехай вона так довго не надумується.

— Я зрозуміла вас добре... — заговорила Лінка слабо. Та всетаки в її очах блиснула ще іскорка надії. — Ви теж, напевно маєте рідню, маєте братів, матір... хіба ні? Скажіть, не згадуєте ви її часом на самоті?... Якби вас так поранено у бою, не страшно вам було б так далеко від неї?...

Тихо сміявся з неї в живі очі, як лис.

— Моя мать паміорла... І братов нет... Жизнь такая. А вот, ваше приключеніе тяжелое... он бандіт.

Лінка бачила, як її остання надія тікає, віддалюється і тоне у морі людського горя. А під нею земля немов би колихалась у великому розгоні... Товаришки нераз говорили... Хіба не врятувати братові життя хоч і такою ціною?... Що ж це такого, раз мусить статись... А брат, рідний брат, Степан... Хіба не варт він цього?... Його життя хіба не дорожче?

Повернулась боком і глянула на тіло брата. Мати держала його голову у своїх долонях і шепотіла щось, тулила і привертала до життя...

Хіба це мало? Мало...

Як вона нині знає тепер, чого вимагає від неї ця хвилина.

Як вона добре знає, чого хоче облесний москаль, що так усміхається безупину.

І як вона добре знає, що вона зробить і скільки вона цією ціною осягне, тому, коли видано такий строгий заказ знущатись над населенням. Вона ж добровільно... за життя брата. (Кінець буде).

П. РОМЕН.

ТОТАЛЬНИЙ НАСТУП НА УКРАЇНУ

(З приводу статті Литвина в журналі „Большевик", ч. 4) 2)

Очевидна річ, що українські вчені „ухиляються" від марксистсько-ленінської методології не з причин недостатнього опанування її. Марксизм не являє собою такої науки, щоб її не могли вивчити й опанувати українські науковці і вчені. У Советському Союзі пропаганда марксизму-ленінізму так широко поставлена, що основні засади його відомі не лише кожному школяреві, але й малописьменному робітникові і колгоспникові. Тим більше цю „науку" зобовязані знати і глибоко вивчати високоосвічені специялісти гуманітарних наук, а особливо історики. Марксизм-ленінізм — це офіціяльна державна ідеологія СССР, яка піднесена на ступінь релігії. Вільне чи невільне відхилення від цієї новітньої релігії карається з середньовічною принциповістю і нетерпимістю. І все ж, як бачимо, ухили від марксизму все ще викриваються і на тридцятому році революції. Апріорі можна з певністю зробити з цього висновок, що **всяка сумлінна наукова праця над історією приводить до розриву з марксизмом і до заперечення його.** Марксистсько-леніська метода не є творчою науковою методою. Вона сковує людську думку, спрощує і схематизує складний історичний процес і безсила схопити історичну дійсність у всій багатогранності її із усіма її закономірностями і проявами. **Перманентні ухили від марксизму** серед советських учених **свідчать про всю злиденність і безсилість цього „вчення" і про банкрутство його.**

Большевицькі критики вважають за великий гріх і відхід від марксизму те, що українські історики розглядають періоди історії України „не за способами виробництва, а за тим зовнішньо-політичним положенням, у якому знаходиться в той чи інший історичний відтинок часу український народ". Це вже є ухил. Яким критерієм керується К. Литвин, осуджуючи одну періодизацію (за зовнішньо-політичним положенням) і пропонуючи другу (за способом виробництва)? Цим критерієм не є реальний історичний процес і наукове дослідження його. К. Литвин радить керуватись марксистською доґмою і наводить ще один уступ із короткого курсу історії ВКП(б), де говориться, що „історія розвитку суспільства є, перш за все, історія розвитку виробництва, історія способів виробництва, які змінюються на протязі віків, історія розвитку виробничих сил і виробничих відношень людей".

Отже, критерієм періодизації історії України і ключем розкриття закономірностей історичного розвитку українського народу мусить бути, на думку большевиків, „спосіб виробництва", або марксистсько-ленінське вчення про суспільно-економічні формації. Практично це означає, що з історії України треба викреслити такі періоди, як „Українська держава за княжих часів (800-1340 рр.) „Україна під Литвою і Польщею" (1340-1648 рр.), „Українська держава за козацьких часів" (1648-1784 рр.) і т. д., включаючи сюди й такі історичні події і періоди, як союз України з Москвою, що його уклав Богдан Хмельницький і який (союз) Москва спритно пертворила в поневолення України.

Український історик не може поминути вікової боротьби України з імперіялістичними сусідами, в тому числі і з Москвою. Боротьба України за свою свободу і незалежність і становить головний зміст української історії, а зовнішньо-політичне положення України визначало не лише існування її, як держави. Це мало також рішаючий вплив на формування соціяльної структури українського народу і на становище окремих соціяльних груп та їхні соціяльні взаємовідносини. Іншої думки большевицький критик українських істориків К. Литвин. Він намагається переконати останніх, що зовнішньо-політичне положення України не є таким важливим фактором в історії, що важливіше писати не про героїчну боротьбу українського народу, як цілости, як нації, а про „соціяльні взаємовідношення", про клясову боротьбу і „способи виробництва". Відповідно до цього, мусить бути побудована періодизація історії України. Отже, мусить бути „епоха феодалізму", „епоха капіталізму" і т. д.

Дійсна історія українського народу мусить бути кастрована й утиснена в мертвотну марксистську схему. І така історіографічна метода називається „дійсно-науковою!"

Виникає питання: чому це знов большевики, які в певний час викривали, як нібито ворожу дійсному марсизмові, „школу" відомого російського историка - марксисти Покровського, пропонують (але не російським, а українським вченим) знову ж таки схему соц.-економічних формацій, для періодизації української історії. Аджеж за оцінкою большевиків, „школа Покровського підміняла марксизм-ленінізм вульгарним матеріялізмом і, замість наукової розробки історії, творила абстрактні схеми". Чи не те ж саме пропонують тепер ортодоксальні маркеисти-лінінці українським вченим? З якою метою?

Відповідь ясна. Московський большевизм боїться розкриття справжньої історичної правди українського народу. К. Литвин обурюється тим, що „буржуазний історик Грушевський" розвивав нібито неправдиву концепцію походження і розвитку українського народу, і твердив, що український народ ніякої споріденности з російським народом не має, і що історичний розвиток обох народів проходив не в дружбі, а в постійному антаґонізмі. Для московського великодержавника ця історична правда, створена і занотована не лише українськими вченими, неприємна і небезпечна. Звідси намагання — цю історичну правду приховати. І тому дається наказ українським історикам перебудуватись. К. Литвин, виконуючи наказ ЦК ВКП(б), викриває „помилки" і „ухили" в їх дотеперішній праці. Йому не подобається, що й сучасні українські історики, які працюють в умовах суворої підпорядкованости всього наукового й духового життя в СССР директивам партії, роблять неприємні для Москви ухили від генеральної лінії партії.

Виникає друге питання:

Якщо історію свого народу не можуть написати „науково" і правильно українці — ні Грушевський, ні сучасні советські українські історики — то ж хто може її краще написати! К. Литвин дає на це свою відповідь: „Важнейшее значение для разработки подлинно научной истории украинского народа имеют труды Ленина й Сталина.."

Ось у яке становище поставлена українська наука і вчені у „вільній" і „самостійній" УССР сьогодні! І це називається „дружбою" і „братерством" між Україною й Москвою. І в цьому — суть так званого „плодотворного влияния великой русской передовой прогрессивной мысли и науки" на українську думку й українську літературу.

На тридцятому році большевицької революції, Україна має страшний підсумок цього „плодотворного" впливу і того „братерства". Українська земля, яка здавна тече молоком і медом, стала місцем страшних господарських експериментів, що принесли низку незнаних в історії катастроф, голод злидні. Вільнолюбивий, український народ перетворено на рабів чужої економічної системи. Українська культура і наука заплямовані і розгромлені, як „буржуазні..." Українські вчені позбавлені свободи думки і слова, замість дослідження своєї історії і своєї української літератури, згідно з історичною правдою і наукою, змушені фальсифікувати і „узгіднювати" історію з марксистськими доґмами „клясової боротьби" і „соціяльно-економічних формацій".

* * *

„Помилки" і „ухили" українських советських істориків К. Литвин ставить у звязок із неподоланими впливами українського націоналізму і, зокрема, з методологією і позиціями „буржуазно - націоналістичної" „школи" Грушевського. У звязку з цим К. Литвин вважає за свій обовязок повнотою й остаточно розгромити „буржуазно - націоналістичну концепцію історичного розвитку українського народу, створену Грушевським і його „школою", і очистити історичну науку на Україні від тієї плутанини і викривлень, які нібито внесені „буржуазно-націоналістичною історіографією". Автор запевняє читачів: „Ідеологи українського буржуазного націоналізму в особі Грушевського, Винниченка, Петлюри, Донцова та інших, намагалися всіма способами принизити все прогресивне в історії українського народу, фальсифікували історію, і пристосовували її для обґрунтування своїх буржуазно - націоналістичних позицій".

„Науковість" позицій і методології К. Литвина, який репрезентує московський большевизм, ми вже бачили з попереднього, коли наводили окремі цитати з „Короткого курсу історії ВКП(б)" про розуміння історії.

Якщо викреслити з історії України її зовнішньо-політичне положення і героїчну боротьбу українського народу за свою національну незалежність і своє державне існування, то що ж тоді залишається з української історії? Але большевицька наука не є „ради науки і наукової правди" — вона у них „партійна". Їм потрібно викреслити з памяти українського народу його героїчні змагання за свободу і незалежність і його боротьбу проти поневолювачів, і, в першу чергу — проти московського імперіялізму, і тому вони наказують українським історикам змінити періодизацію української історії. Зміна періодизації за зовнішньо-політичним положенням на періодизацію за соціяльно - економічними формаціями, ставить у тінь історію українського народу, як цілости, як нації, і ставить на перший плян соціяльні відносини і клясову боротьбу всередині українського народу.

Чи ж може бути історія України, як нації, вичерпана описом „способів виробництва" і „виробничих відносин" та „клясової боротьби?"

Большевики намагаються відмежуватись від вульґарного матеріялізму. Але марксизм-ленінізм є таким же вульґарним матеріялізмом, як і всякий інший. Історичний матеріялізм, зводячи багато-гранний і складний процес історичний до „способу виробництва", як основи і, беручи історію розвитку суспільства, як історію „виробничих відносин" і „клясової боротьби", є тим самим вульґаризацією історії. Марксизм в руках московських большевиків — це засіб фальсифікування української історії і зброя в боротьбі з українським визвольним рухом. В основі українського світорозуміння лежить не клясова бортьба, а нація, нарід, як органічне ціле, яке розвивається і має свою історію. Кляси виникали і зникали — народ, нація лишається жити й розвиватися тисячоліттями. В історії діють не лише фактори економічного й соціяльного порядку, але й духові та національні. Світова історія складається не з історії кляс і клясової боротьби, а з історії націй. Історичний процес — це не лише „історія розвитку виробництва". Це також рух ідей соціяльних і національних та розвиток їх. Боротьба ідей та розвиток їх в історичному процесі не можуть бути пояснені виключно як відбитки матеріяльного буття людства і боротьбою матеріяльних інтересів. Величезну ролю відіграють у цьому процесі також елементи емоціонально — та етично-ідейного характеру. Людині властиве прагнення не лише задовольнити свій шлунок, а прагнення до правди і добра, до гарного й ідеального. Те, що поетичною мовою визначається, як прагнення до вищих ідеалів.

І український національний світогляд большевики намагаються оплюгавити і здискредитувати, як ідеалістичний, що їхньою мовою рівнозначне „ненауковості" і „реакційності". Але для науки важливе не те, як той світогляд назвуть вороги — „ідеалістичним", „націоналістичним", „буржуазним", чи ще яким. Маловажливе також і те, що він є „ухилом" і відходом від марксизму. Для науки важливіша його суть, і який із цих двох світоглядів глибше, повніше і всебічніше схоплює історичну обективну дійсність і правильно розуміє рушійні сили і закономірності історичного процесу. Інакшими словами: який світогляд більш науковий, і по чиему боці правда. Хто добре знає їх, той не завагається відповісти: марксизм-ленінізм давно виявив своє банкрутство і став тепер предметом безсовісної спекуляції. Український національний рух є переемником найпередовіших і прогресивних ідей не лише в історіографії, а й у всіх інших ділянках духового і наукового розвитку людства.

Своїм історичним становищем „поневоленої нації" і в своему прагненні до правди й справедливости, українська нація зацікавлена обективним розкриттям історичної правди і, як молода нація, має ту перевагу, що її політичні й духові тенденції збігаються з передовими прогресивними тенденціями в історичному процесі всього людства. Це обумовлює не лише „науковість", а й „прогресивність" позицій українського націоналізму".

* * *

(Докінчення буде).

АРХІТЕКТ ЮЛІЯН К. ЯСТРЕМБСЬКИЙ ОТВОРИВ СВІЙ ОФІС.

Канадійський українець, Юліян К. Ястрембський, який від довших літ перебуває в Злучених Державах і працював як архітект у Ню Йорку в фірмі Бетлегем Стіл Компані, отворив цього місяця в Ню Йорку свій власний офіс. Він студіював теж і українську архітектуру.

Політика на весело

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Незабаром після того (6. 9.) принесла інша газета відомости вже таки про „бандерівців", п. н. „Бандерівці в Австрії". Іменно населення Сієндорфу бачило ґрупу зложену з біля 10 мущин (не можна було видно точно почислити до 10! — автор) — модерно узброєну скорострілами й ручними гранатами, в нових польських уніформах, що вимагала в селян харчів, при чому говорила знаменито „почеськи", але слабо понімецьки.

В Альтгофені (Гор. Австрія) жандармерія арештувала новоодягнених „поляків" узброених ручними гранатами, пістолями і пробоевими крісами. Вони казали, що належать до партизанської сотні, яку в боевих діях на словацько-польській границі витиснули над Дунай і його вони переплили на тратвах. Агенція добавляє, що це польські повстанці (а все „бандерівці" — авт.), що колись воювали проти німців, а тепер поборюють советсько-комуністичний режім у Польщі, а особливо відділення „польських" східних областей (Сх. Галичини) від Польщі і прилучення їх до Советів.

Нарешті ще одних бандерівців бачили поліційні службовці як „чужих вояків" у сірозелених уніформах у Геренбаумґартені і Пойсдорфі, як перейшли граничні ліси й не провокуючи ніяких виступів, забралися. Вони розповідали, ломаною німецькою мовою, що головна їхня сила стоїть перед входом до Братислави (столиця Словаків). Коли їх питали, хто їх так добре узброїв, то дали значучо до пізнання, що колись про це громадськість довідається. Одне тільки заявили ці партизани однозгідно, що вони з політичних і тактичних причин не мають наміру порушувати австрійську територію. Їх боротьба ведеться тільки за звільнення їхньої батьківщини від комуністичного панування.

А вже 10.9. подає часопис вістку з Лінцу (Гор. Австрія), що дирекція безпеки з Мільфіртлю просить советську владу (в Австрії) посилити військові стежі на границі Чехословакії, щоби охоронити край від влізливости білих партизанів, так званих „бандерівців".

А ще одна віденська газета „Вінер Монтаґ" принесла вістку зі 7. 9. з Братислави, що чехословацькі військові аспіранти зловили після завзятого бою якогось Йосифа Бурлаку, як каже одного з найвідоміших провідників Бендерівських „бандитів", що від кількох тижнів непокоять Чехословаччину.

А на ділі — хто його там знає, — кого піймали!

При читанні таких вісток пригадується драма Тобілевича „Сава Чалий", якого коронний гетьман Потоцький приказав конечно зловити. А коли зловили якогось кремезного козарлюгу і привели повязаного перед лице Потоцького, то на запит, чи він Сава Чалий, заєдно відповідав своїм тубальним басом: „Може я, а може й не я"...

Лев Ясінчук.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

„Теґ-Дей": 1-шо Листопада.

Наші часописі подали вже до відома загалу, що у Филаделфії відбудеться в суботу першого листопада Український День („Теґ-Дей"). Нема сумніву, що такий день має для нас велике значення, не тільки під оглядом матеріяльним, але ще більше пропагандивним. Це наглядне.

Особливо тепер, коли українська справа щораз виразніше стає на овиді світової політики, коли увесь світ довідується про змагання українського народу за звільнення рідної землі зпід большевицького ярма. Коли ж тепер світова преса заговорила ще про боротьбу українських партизанів, вже не як про „бандитів", але борців проти комунізму, союзників демократій, то дійсно цей „Теґ-Дей" припав у дуже відповідну хвилину.

Немало труду покладено, щоб виєднати дозвіл у мейора міста на цей „Теґ-Дей", а тепер залежить від нас громадян, як ми його використаємо. Не тільки Допомоговий Комітет, але усі організації, парохії, товариства, клюби повинні цею справою зацікавитись і взяти чинну участь у підготовці і переведенні цього дня.

Треба багато людей до праці і тому тсі, кому можливо дати кілька годин часу, повинні зголоситись до своїх товариств або впрост до Допомогового Комітету. Филаделфія велика громада і гордиться численними організаціями. Тепер має нагоду показати діяльність і життездатність цих організацій.

Молодь у Филаделфії вже зголосила свою участь і поміч у праці, з чого ми дуже раді, але це не повинно спинити і старших від участи у праці, бо треба понад тисячу людей, щоб обставити вулиці 2-мільйонового міста. Молодь не дасть і половину потрібного числа.

Треба прийти в національнім строю як хто його має, але брак його не повинен бути викрутом від помочі у праці на „Теґ-Дей".

Для обговорення усіх подробиць звязаних з підготовкою цього дня відбудуться ширші збори, в суботу 27. вересня в год. 8-мій в Домі Горожан 847 Френклин вул. Конечно треба, щоб усі організації, парохії, братства, сестрицтва, клюби вислали більше число представників на наради. Филаделфія повинна зібрати всі сили, щоб наш „Теґ-Дей" був успішним.

О. Штогрин,
голова Доп. Комітету.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕВЯТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

RICE FOR THE STARVING

American Red Cross Photo

Rice donated by the Philippine Relief and Rehabilitation Administration is delivered by two American Red Cross representatives to some almost-forgotten heroes of the resistance, a tribe of starving Negritos in the hills 75 miles north of Manila. Head man "Major" Kudaro Laxamana (in sun helmet) attained the rank of Honorary Lieutenant Colonel, U. S. Army, during the war. He helped save the lives of 11 American refugees.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВРАЖІННЯ З ПОБУТУ В КАНАДІ.

Начиталася я в пресі так багато про Вищі Освітні Курси в Виніпегу, в Канаді, що рішилася, щоб післати теж і свою доню на ці Курси. Зразу було нам тяжко ріщитись вислати таку молоденьку дівчину в далеку дорогу. Теж думала, як вона там привикне до нових обставин і т. п. Але раз рішено, то йтреба виконати. Як поїхала, то з перших листів можна було пізнати, що не так легко було їй привикнути до нового окруження і школи. Та час скоро зробив своє і дальші письма вказували, що доні минає час весело й приємно в гурті української молоді, що зіхалась з різних сторін Канади та Злучених Держав. Наближався кінець, минали два місяці побуту і науки, а доня пише, щоб доконче приїхати на закінчення Курсів, та ще запевняє мене, що певно цього не пожалію. Так я рішилась і собі поїхати та взяти зі собою молодшу доню, щоб і вона побачила, як то буде наша молодь пописуватись.

Їхали ми поїздом довго, бо Виніпег віддалений від нас на тисячу миль.

Крізь вікна поїзду миготіли безкраї лани пшениці (декуди вже скошено) а переїхавши границю так само рівнина та лани пшениці, а декуди побачила я лани лену, що вже достигав та пригадалися мені вузенькі загінці на рідниxь землях, де колись бачила такий самий лен, але там не було ланів, а лише вузькі загони. От вже і Виніпег. Розлягся на безмежній рівнині посеред двох більших рік. Ідемо через місто головною вулицею. Як приємно було бачити вивіски над великими виставами вікнами: Тут „Украінеен Мюзік енд Бук Стор", там „Калина", дальше „Україніян Базар", — „Народна Торговля" — „Україніян Ресторант", а наша доня, яка за цей час вспіла познайомитися з містом, все ще показує нам більше і більше різних українських підприємств. Чути як злучі в трамваях говорять гарною, чистою українською мовою, що на нас робило велике враження. Те саме на вулицях. Ще того самого дня (22. серпня) пішли ми до школи, де відбувалися курси. Якраз тоді „Гурток" мав свою програму, якою проводив інж. Коссар. Яке ж було моє здивування! Та ж це була таки правдива школа з добірною програмою. По закінченні програми ми зачали знайомитися з курсантами, з яких деякі були аж з далекої Бритиш Коломбії, з самого Венкуверу прибуло аж 11 курсантів-ток. Та з цілих Злучених Держав було щось лише 9 (якщо не помиляюся). Стало мені трохи встидно за наших американських українців, що так мало молоді вислали на ті курси. Тому саме треба би нам тут дещо більше знати про ті курси і яка з них користь. Там діти формально перероджуються, стають зовсім іншими, не лише поглиблюють знання української мови, історії, літератури, але стають свідомі свого славного походження та своїх завдань зглядом українського народу. В такій молоді наша будучність.

Наступного дня поїхали ми вілвідати Дім Оседредка, котрий положений в дуже гарній околиці міста. Заходимо до середини і по хвилині входить до вітальні пані Кошиць. Це перший раз стрічаю цю талановиту, високо освічену жінку. По короткій розмові опроваджує нас пані Кошиць по кімнатах, де живуть курсантки. Кімнати просторі, усе в якнайкращому порядку, тому і робить миле враження.

Душею курсів, можна б сказати, є д-р Маценко. Він вложив багато своєї праці та енергії, що б вдержати ті курси. Учительський збір, складений з високо освічених людей. Я дуже рада, що поїхала тути і все те бачила та наочно переконалася про значіння і користь тих курсів.

Нетерпеливо жлали ми на концерт, бували і на інших імпрезах. От в суботу вечером молодечий хор міста Винипегу дав концерт в поблизькому містечку (около 50 миль віддаленого) зі знаменитою програмою. У неділю було Свято Молоді, що пройшло з великим успіхом. В дальших днях відвідували ми видавництва, редакції часописів, та інші інституції. На особливу увагу заслуговує Інститут Св. Андрея. Це щоденна вища школа для дівчат і хлопців, яка має своє власне дуже гарне приміщення. У тім будинку також міститься домівка Союзу Українок Канади, де було мені дуже цікаво і приємно заглянути. Всюди в місті можна було запримітити великі афіші про концерт, навіть і в стріткарах були на видному місці оголошувані концерти курсантів. Дня 27-го серпня, в 8.30 год. вечером, величезна саля міського театру була виповнена по береги (і це у будень). Як піднеслася куртина, то тяжко було повірити, що це молоденькі курсанти. В прегарних строях стоять на сцені як які зачаровані статуї. Хором диригувала пані Кошиць. Дійсно треба було подивляти, як за так короткий час можна було приготовити молодь до такого знаменитого концерту.

Дурогою точкою програми були танки, котрі то дівчата і хлопці виконали знаменито. Деякі з них були зовсім нового укладу, яких досі ми тут ще не бачили. Останньою точкою була опера Лисенка „Нюктюрн". По концерті відбувся бенкет для курсантів і гостей, що приїхали з далеких сторін Канади і Америки.

Довершенням курсів було закінчення — „ґреджуейшен", яке відбулося дня 28. серпня вечером. Коли гості заняли місця, то увійшли курсанти „гусаком" і заняли призначені місця. За ними ввійшов учительський збір, заняв місця на сцені, де перше місце заняв гість, а це визначний репрезентант канадійського уряду з міністерства освіти. Він виголосив довшу і дуже інтересну прсомову. Роздано дипльоми, які курсанти слушно собі заслужили та ще кожде з них дістало дарунок, по 3 книжки, а саме „Кобзар" в гарній оправі, „Шлях Нації" (поезії) та „Александер Кошец ін Украініан Мюзік". Треба подивляти заряд, що за таку низьку оплату (всього 15 дол. — за два місяці) можна було дати курсантам стільки знання, приємність-розривку та ще і дарунок. За це все також треба подякувати свідомому українському громадянству. По всій церемонії ще відбувся баль для молоді. А як уже треба було розходитися, то з великим жалем та сльозами в очах прощалася та молодь, обіцюючи собі напевнои зустрітись знов на другий рік на нових Вищих Освітніх курсах. Час уже і нам в Америці подбати про такі курси для молоді!

Анастазія Кочан,
Джоліет, Ілл.

ЗВІДОМЛЕННЯ
ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

(Вересень, 1947).

Збори Екзекутив.

Чергове засідання Екзекутиви ЗУАДК. відбулося в суботу та неділю дня 13 і 14 вересня, в приявности усіх членів.

На зборах обговорено та вирішено слідуючі справи:

Висилка представника до Німеччини.

Зараз після організації ЗУАДК. управа робила усі можливі заходи, щоби вислати наших представників до праці серед українських скитальників в окупованій Німеччині та Австрії. З різних причин, а головно з недостачі відповідних фондів до ведення допомоги в більшому розмірі та ворожих наклепів, справа визнання Комітету до праці в Німеччині затягалася. Проте безперервна жертвенність нашого загалу, постійна висилка одягів, харчів та обуви до Европи, поїздка представника ЗУАДК до головної кватири американських військ у Франкфурті та тісна співпраця цілої Екзекутиви ЗУАДК перед урядом у Вашингтоні принесли нам повний успіх. З дозволу військових властей та департаменту стейту відїхав дня 17 вересня на працю серед наших скитальців в Німеччині перший представник ЗУАДК, адв. Роман І. Смук.

Завданням нашого представника буде несення всесторонної допомоги нашим скитальникам, правна їх оборона та головно поміч в переселенню. Адвокат Р. Смук, свідомий своєї великої відповідальности та величі праці дав приречення, що віддасться цілим своїм еством службі нашим переселенцям та просив повної піддержки зо сторони Екзекутиви ЗУАДК та цілого нашого громадянства в Америці.

Члени Екзекутиви — в імені нашого громадянства — склали представникови адв. Смукови побажання повного успіху в його місії та приобіцяли якнайдальше ідучу кооперацію та льояльність.

Поміч скитальникам.

Висилка представника ЗУАДК. до Німеччини дає нам не тільки великі права, але вкладає на нас ще більші обовязки. Договори, які підписує ЗУАДК з нашою військовою владою та міжнародніми допомоговими організаціями, мусять бути виконані, бо цього вимагає наша народня честь як і потреби наших скитальників.

Надходяча зима буде може найтяшою, яку скитальники переживатимуть і тому нашим негайним обовязком мусить бути загальна збірка одежі, обуви та харчів під кермою Жіночої Секції ЗУАДК. в Ню Йорку.

Буджет для праці в Німеччині та Австрії.

На бажання Міжнародної Організації для Скитальників (ІРО) ЗУАДК вислав подрібний плян праці в Німеччині та Австрії, який передбачує мінімальний буджет в сумі 250,000 дол. Цей буджет і плян праці ІРО вважає корисним. В пляні праці серед скитальників намічена не тільки безпосередна допомога в харчах для дітей, хорих, інвалідів та взагалі потребуючих осіб, але є намічена теж поміч в переселенню, перевишколі наших людей та організування окремих добродійних інституцій, коли зайде така потреба. Для здобуття потрібних фондів та поширення збіркової акції по громадах поклила Екзекутива окрему фінансову Комісію та рішила видати окремий заклик до усіх наших громад та місцевих комітетів приспішити збірку фондів та негайно пересилати їх до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Американсько-Українська Місія в Европі.

Переселення наших скитальників в Европі та їх побут в різних краях вимагатиме постійної помочі ЗУАДК. у формі Американсько - Української Місії серед наших переселенців.

Саме число скитальників — 300,000 — та їх величезні гуманітарні вимоги вказують, що навіть частинне виконання цих завдань вимагатиме від нас постійної місії в Німеччині та Австрії, складеної з фахово вишколених людей. Це завдання представництва та місійної праці в Европі може виконати найкраще наша молодь, зокрема така її частина, яка відбула свій вишкіл в рядах Американської Армії та Фльоти та знає терен майбутньої нашої праці.

Екзекутива ЗУАДК. звертається з закликом до тих наших хлопців та дівчат з укінченою школою **Соціяльної Праці** (Сошйел Ворк), які мають охоту віддатись праці серед наших нових переселенців в Німеччині та Австрії, щоби зголосилися до Комітету на вгорі подану адресу.

Звязок з Українськими Допомоговими Комітетами.

ЗУАДК. вдержує тісні звязки з усіма українськими Допомоговими Комітетами та одержує від них відомости про життя-буття на даному терені. В минулому ЗУАДК. помагав комітетам в різних країнах, як Лондонському Бюрови, Комітетам в Парижі, Римі та Брукселі у виконанні їх завдань та вдержання звязку зо скитальцями в Австрії та Німеччині. В даний момент потреби скитальців в окупаційних зонах вже переходять сили ЗУАДК і тому Екзекутива рішила, що скитальцями в різних країнах Европи повинні занятися Комітети даних країн, а вся увага ЗУАДК буде скупчена на окуповані краї. Для ще більшої координації праці ЗУАДК та Допомогового Фонду Українців Канади рішено відбувати спільні наради обох комітетів.

Афідевіти та нова імігpація до Злучених Держав.

Беручи під увагу можливість ухвалення нового імміграційного закона, яким буде дана можливість вїзду до Злучених Держав більшій кількости наших переселенців, рішено зробити усю підготовку для приняття новоприбуваючих імігрантів, як теж поширити акцію на вдержання афідевітів для людей, котрі не мають кревних чи знакомих в Злучених Державах. До хвилі одержання власного права на видання корпоративних афідевітів, рішено порозумітися та заключити угоду з іншими американськими організаціями, які це право мають та користуватися з їх послуг.

Український День (Теґ-Дей).

На основі проклямації мейора м. Филаделфії Б. Самуеля, яку виєднав п. майор М. Дармограй, відбудеться у Филаделфії загальна збірка на українських скитальців з рамени ЗУАДК. (Злученого Українського Американського Допомогового Комітеу) в суботу дня 1 листопада б. р. Перші збори усіх охочих до праці відбудуться у Филаделфії, в суботу дня 27 вересня в домі Горожан при 847 Н. Френклин улиці.

Збірку переводитимуть українські хлопці та дівчата по усій Филаделфії. Екзекутива ЗУАДК. прохає громадянство Филаделфії доложити усіх зусиль, щоб **Український День** випав якнайбільше організовано та приніс матеріяльну і моральну користь нашим скитальцям та нашому імені взагалі.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 14. вересня 1947 р. помер у 75. році життя

ВАСИЛЬ КОРДОНИЧ,

член відділу 409 У. Н. Союзу в Донмор, Па.

Покійний походив з Кольна Ростоцька Земля, Угорщина. Полишив у смутку жену Марію і 8 дітей. Похорон відбувся 17. вересня. Похований на винтарі св. Михаїла, в Донмор. — В. Й. П.!

І. Грицко, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧИКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 28. вересня, в домі відділів У. Н. С., 843 Н. Вестерн Еве., в годині 12. сполудне. Просимо всіх членів і членнць прийти на збори. Члени, що платять річно, незабудьте прийти заплатити. З відділової каси за жодного члена за рік не платимо! Прошу усіх членів нашого відділу, допоможіть мені приєднати нових членів, бодай таку квоту, яку головний уряд УНС призначив на наш відділ. — За уряд: П. Коцоловський, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Децьків, секр.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРИВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПОШУКУЮТЬ

ПАВЛО ГАТАЛА
шукає брата,
АНДРІЯ,
котрий давніше мешкав 2904 West St. Paul Ave., Milwaukee, Wis. Хто про нього знає, або він самий, хай голоситься:
PAWLO HATALA
Calle Brasil Nr. 2002
Avellaneda
pr. de Buenos Aires
Rep. Argentina

ПОШУКУЮ ВУЙКА НА ІМЯ
ДАВИД ФЕИАН,
з села Нападівка, п. Кременець, Волинська губернія, Зах. Україна. Має перебувати десь в Дітройт, Міш. Прошу писати до:
IGNACE CZERNY,
8 Rue Royale,
Blanc Mesnil, Seine. et Oise.
France, Europe.

Пошукую
ЛЕВКА ГРИНЧАК,
з села Передмістя, повіт Бучач.
Шукає тітка
ANNA DIDYK
627 N. HAMLIN AVENUE,
CHICAGO, ILL., U. S. A.

ТАРЗАН ч. 1692. Небезпека з тилів.

Коли Тарзан і Джена вели погоню на давній шлях, їм забажалося побачити їхню давню колибу.

Отже тому на головному шляху вони попрощалися з гуртом.

Одначе наступного дня, коли вони були ще кілька миль від своїх колиб, їх вислідили дві могутні людо-малпи.

Потайки одна дала знак другій і вони скочили згори на неприготовану пару людей.